

Guía Docente				
Datos Identificativos				2016/17
Asignatura (*)	Traballo fin de grao	Código	750G01033	
Titulación	Grao en Enfermería			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuatrimestre	Cuarto	Obrigatoria	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Ciencias da Saúde Dereito Público Especial Psicología			
Coordinación	Rosende Bautista, Carolina	Correo electrónico	carolina.rosende@udc.es	
Profesorado	Bernabeu Piñeiro, Francisco Cobas Couto, Elvira Coronado Carvajal, Carmen Darriba Rodríguez, María Del Pilar Dios Romero, Serafin De Escudero Carranza, Valentin Garcia Martinez, Carmen Maria García Rivera, María Gema Garcia Sanchez, Maria Matilde Goday Berini, María Luísa Hernández Adeba, Remedios Isasi Fernandez, Carmen Lopez Arránz, Maria Asuncion Miralles Frutos, Concepción Movilla Fernandez, Maria Jesus Novo Casal, Maria del Carmen Nuñez Fernández, Lucia Pesado Cartelle, Jose Angel Pita Fernandez, Salvador Rodeño Abelleira, Angeles Rodriguez Maseda, Emma Romero Martin, Manuel Sobrido Prieto, María Sobrido Prieto, Natalia Talegón López, Julia Margarita Varela Feal, Nuria Esther	Correo electrónico	francisco.bernabeu@udc.es elvira.cobas@udc.es carmen.coronado@udc.es pilar.darriba@udc.es s.dedios@udc.es valentin.escudero@udc.es maria.garciam@udc.es m.grivera@udc.es matilde.garcia@udc.es l.gberini@udc.es r.hadeba@udc.es carmen.isasi@udc.es a.larranz@udc.es c.miralles@udc.es maria.jesus.movilla@udc.es carmen.novo@udc.es lucia.nunez@udc.es j.pesado@udc.es salvador.pita@udc.es angeles.rodено@udc.es emma.rodriguez.maseda@udc.es manuel.romero.martin@udc.es maria.sobrido@udc.es natalia.sobrido@udc.es j.talegonl@udc.es nuria.varela.feal@udc.es	
Web	moodle.udc.es			
Descrición xeral	<p>El Proyecto o Trabajo de Fin de Grado consta de 6 ECTS que se realizará en el 2º cuatrimestre de 4º curso. Por lo tanto, los estudios de Grado de Enfermería concluirán con la elaboración y defensa del Proyecto o Trabajo de Fin de Grado que estará orientado a la evaluación de las competencias asociadas al título, tal como prevé el RD 1393/2007 y la Orden CIN/2134/2008 por los que se establecen los requisitos para la verificación de los títulos universitarios oficiales que habilitan para el ejercicio de la profesión de Enfermera/o.</p> <p>Para la defensa y evaluación del TFG el estudiantado debe tener superados todos los créditos del Título.</p>			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A10	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación dos coidados de saúde.

A14	Utilizar estratexias e habilidades que permitan unha comunicación, efectiva con pacientes, familias e grupos sociais, así como a expresión das súas preocupacións e intereses.
A18	Comprender a metodoloxía de investigación cualitativa en saúde.
A19	Comprender a metodoloxía de investigación cuantitativa en saúde.
A20	Comprender os métodos estatísticos frecuentes en estudos do área de ciencias da saúde.
A21	Identificar, integrar e relacionar o concepto de saúde e os cuidados, desde unha perspectiva histórica, para comprender a evolución do cuidado de enfermaría.
A22	Comprender desde unha perspectiva ontolóxica e epistemolóxica, a evolución dos conceptos centrais que configuran a disciplina de enfermaría, así como os modelos teóricos máis relevantes, aplicando a metodoloxía científica no proceso de coidar e desenvolvendo os planes de cuidados correspondentes.
A23	Aplicar o proceso de enfermaría para proporcionar e garantir o benestar, a calidade e seguridade ás persoas atendidas.
A24	Coñecer e aplicar os principios que sustentan os cuidados integrais de enfermaría.
A31	Aplicar os métodos e procedementos necesarios no seu ámbito para identificar os problemas de saúde máis relevantes nunha comunidade.
A32	Analizar os datos estatísticos referidos a estudos poblacionais, identificando as posibles causas de problemas de saúde.
A40	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo e no climaterio e nas alteracións que se poden presentar, proporcionando os cuidados necesarios en cada etapa.
A41	Aplicar cuidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
A42	Coñecer os aspectos específicos dos cuidados do neonato.
A43	Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
A44	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións.
A45	Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
A46	Aplicar as técnicas que integran o cuidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus cuidadores.
A47	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento.
A48	Ser capaz de proporcionar educación para a saúde aos padres ou cuidadores primarios.
A49	Comprender os cambios asociados ao proceso de envellecer e a súa repercusión na saúde.
A50	Identificar as modificacións estruturais, funcionais, psicolóxicas e de formas de vida asociadas ao proceso de envellecer.
A51	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes nas persoas maiores.
A52	Seleccionar as intervencións cuidadoras dirixidas a tratar ou a previr os problemas de saúde e a súa adaptación á vida diaria mediante recursos de proximidade e apoio á persoa anciá.
A53	Coñecer o Sistema Sanitario Español.
A54	Identificar as características da función directiva dos servizos de enfermaría e a xestión de cuidados.
A55	Coñecer e ser capaz de aplicar as técnicas de dirección de grupos.
A56	Coñecer a lexislación aplicable e o código ético e deontolóxico da enfermaría española, inspirado no código europeo de ética e deontoloxía de enfermaría.
A57	Prestar cuidados, garantindo o dereito á dignidade, privacidade, intimidade, confidencialidade e capacidade de decisión do paciente e familia.
A58	Individualizar o cuidado considerando a idade, o xénero, as diferenzas culturais, o grupo étnico, as crenzas e valores.
A59	Coñecer os problemas de saúde mental máis relevantes nas diferentes etapas do ciclo vital, proporcionando cuidados integrais e eficaces, no ámbito da enfermaría.
A60	Coñecer os cuidados paliativos e control da dor para prestar cuidados que alivien a situación dos enfermos avanzados e terminais.
A61	Integrar os coñecementos, as habilidades e actitudes da enfermaría para dar a atención ás persoas nas diferentes situacións de saúde, baseados nos principios e valores profesionais, competencias de comunicación asistencial, razoamento clínico, xestión clínica e xuízo crítico asociados ás competencias descritas nos obxectivos xerais a as materias que conforman o título e con avaliación final de competencias.

A62	Integrar os coñecementos, as habilidades e actitudes da enfermaría para dar a atención ás persoas nas diferentes situacións de saúde, baseados nos principios e valores profesionais, competencias de comunicación asistencial, razoamento clínico, xestión clínica e xuízo crítico asociados ás competencias descritas nos obxectivos xerais e as materias que conforman o título, en forma de rotatorio clínico independente e con avaliación final de competencias; nos Centros de Saúde, Hospitais e outros centros asistenciais.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.
B4	Traballar de forma autónoma con iniciativa.
B5	Traballar de forma colaborativa nun equipo interdisciplinar.
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B7	Comunicarse de maneira efectiva en un entorno de traballo.
B8	Capacidade de análise e sínteses.
B9	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica.
B10	Capacidade para adaptarse ás situacións novas.
B11	Capacidade e habilidade de xestión da información.
B12	Capacidade para organizar e planificar.
B13	Toma de decisións.
B14	Habilidades interpersonais.
B15	Capacidade para comunicarse con persoas non expertas na materia.
B16	Coñecer e apreciar a diversidade e a multiculturalidade.
B17	Fomento de unha 2ª lingua de interese para a profesión.
B18	Desenvolver a capacidade de liderado.
B19	Coñecementos de informática relativos ao ambiente de estudo.
B20	Sensibilidade cara a temas medioambientais.
B21	Implicación na calidade e busca/procura da excelencia.
B22	Capacidade para motivarse e motivar a outros.
B23	Habilidade para traballar nun contexto internacional.
B24	Fomentar e aplicar os dereitos fundamentais e a igualdade entre homes e mulleres.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
C9	CB1 Que os estudantes demostraran posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parta da base da educación secundaria xeral, e sólese atopar a un nivel que, si ben se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda dun campo de estudo.
C10	CB2 Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que solen demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
C11	CB3 Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C12	CB4 Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

C13	CB5 Que os estudantes desenvolveran aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores con un alto grao de autonomía
-----	--

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Reunir as mellores evidencias científicas disponibles para proporcionar cuidados de enfermaría	A10	B1	C1
	A14	B2	C2
	A18	B3	C3
	A19	B4	C4
	A20	B5	C5
	A21	B6	C6
	A22	B7	C7
	A23	B8	C8
	A24	B9	C9
	A31	B10	C10
	A32	B11	C11
	A40	B12	C12
	A41	B13	C13
	A42	B14	
	A43	B15	
	A44	B16	
	A45	B17	
	A46	B18	
	A47	B19	
	A48	B20	
	A49	B21	
	A50	B22	
	A51	B23	
	A52	B24	
	A53		
	A54		
	A55		
	A56		
	A57		
	A58		
	A59		
	A60		
	A61		
	A62		

Seleccionar un problema obxecto de estudo, desenvolver os procedementos para a súa resolución e realizar a súa defensa

A10	B1	C1
A14	B2	C2
A18	B3	C3
A19	B4	C4
A20	B5	C5
A21	B6	C6
A22	B7	C7
A23	B8	C8
A24	B9	C9
A31	B10	C10
A32	B11	C11
A40	B12	C12
A41	B13	C13
A42	B14	
A43	B15	
A44	B16	
A45	B17	
A46	B18	
A47	B19	
A48	B20	
A49	B21	
A50	B22	
A51	B23	
A52	B24	
A53		
A54		
A55		
A56		
A57		
A58		
A59		
A60		
A61		
A62		

Transmitir propostas, problemas e solucións a un público especializado

A10	B1	C1
A14	B2	C2
A18	B3	C3
A19	B4	C4
A20	B5	C5
A21	B6	C6
A22	B7	C7
A23	B8	C8
A24	B9	C9
A31	B10	C10
A32	B11	C11
A40	B12	C12
A41	B13	C13
A42	B14	
A43	B15	
A44	B16	
A45	B17	
A46	B18	
A47	B19	
A48	B20	
A49	B21	
A50	B22	
A51	B23	
A52	B24	
A53		
A54		
A55		
A56		
A57		
A58		
A59		
A60		
A61		
A62		

Contidos

Temas

Subtemas

<p>El trabajo de fin de grado tratará fundamentalmente acerca de temas y aspectos de la profesión enfermera.</p> <p>Se trata de un proceso donde el estudiante deberá optar entre los campos temáticos siguientes para desarrollar sus estudios:</p> <p>BLOQUE I: Práctica profesional, ética y legal</p> <p>BLOQUE II: Educación y Bases teóricas y metodológicas de Enfermería</p> <p>BLOQUE III: Prestación y gestión de cuidados de Enfermería en los distintos ámbitos de la práctica</p> <p>BLOQUE IV: Comunicación terapéutica y relaciones interpersonales</p>	<p>BLOQUE I:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ética y práctica profesional - Aspectos legales de la práctica profesional <p>BLOQUE II:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Educación para la salud - Bases teóricas y metodológicas de la Enfermería <p>BLOQUE III:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prestación y Gestión de cuidados de Enfermería en el ámbito hospitalario - Prestación y Gestión de cuidados de Enfermería en el ámbito comunitario - Prestación y Gestión de cuidados de Enfermería en el ámbito sociosanitario <p>BLOQUE IV:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Comunicación terapéutica - Relaciones interpersonales - Relación de ayuda
--	--

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Investigación (Proxecto de investigación)	A10 A14 A18 A19 A20 A21 A22 A23 A24 A31 A32 A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 A49 A50 A51 A52 A53 A54 A55 A56 A57 A58 A59 A60 A61 A62 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B19 B20 B21 B22 B23 B24 C1 C2 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C9 C10 C11 C12 C13	0	70	70
Actividades iniciais	A10 A18 A19 A20	60	0	60

Presentación oral	A10 A14 A18 A19 A20 A21 A22 A23 A24 A31 A32 A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 A49 A50 A51 A52 A53 A54 A55 A56 A57 A58 A59 A60 A61 A62 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B19 B20 B21 B22 B23 B24 C1 C2 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C9 C10 C11 C12 C13	1	11	12
-------------------	--	---	----	----

Atención personalizada		8	0	8
------------------------	--	---	---	---

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Investigación (Proxecto de investigación)	Proceso de ensinanza orientado á aprendizaxe do alumnado mediante a realización de actividades de carácter práctico a través das que se propoñen situacións que requiren ao estudante identificar un problema obxecto de estudo, formulalo con precisión, desenvolver os procedementos pertinentes, interpretar os resultados e sacar as conclusións oportunas do traballo realizado.
Actividades iniciais	O comenzo do 2º cuadrimestre faranse 3 seminarios presenciais de 20 horas cada un de carácter non obligatorio ca seguinte temática: - metodoloxía investigación cuantitativa - metodoloxía investigación cualitativa - Fontes bibliográficas
Presentación oral	Unha vez o estudante teña a valoración positiva do seu traballo ou proxecto polo seu tutor ou tutores, deberá realizar una defensa pública do mesmo ante o tribunal de Traballos de Fin de Grao segundo o estipulado no Regulamento de TFG.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Investigación (Proxecto de investigación)	A atención personalizada ten como finalidade orientar ós estudantes no desenvolvemento e planificación do traballo

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación

<p>Investigación (Proxecto de investigación)</p>	<p>A10 A14 A18 A19 A20 A21 A22 A23 A24 A31 A32 A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 A49 A50 A51 A52 A53 A54 A55 A56 A57 A58 A59 A60 A61 A62 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B19 B20 B21 B22 B23 B24 C1 C2 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C9 C10 C11 C12 C13</p>	<p>Na avaliación teranse en conta os seguintes criterios:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.- Orixinalidade 2.- Obxetivos/Competencias 3.- Estructura e Metodoloxía 4.- Relevancia 	<p>85</p>
<p>Presentación oral</p>	<p>A10 A14 A18 A19 A20 A21 A22 A23 A24 A31 A32 A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 A49 A50 A51 A52 A53 A54 A55 A56 A57 A58 A59 A60 A61 A62 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 B16 B17 B18 B19 B20 B21 B22 B23 B24 C1 C2 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C9 C10 C11 C12 C13</p>	<p>Consistirá na exposición oral do traballo durante un tempo máximo de 10 minutos, na que se dará conta dos aspectos máis relevantes da actividade realizada.</p> <p>O estudante poderá axudarse dos medios informáticos e audiovisuais que considere pertinentes.</p> <p>Tras a exposición, o Presidente do tribunal invitará ós membros do mesmo a formular as preguntas que consideren oportunas ó estudante.</p> <p>Na avaliación teranse en conta os seguintes criterios:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.- Capacidade de síntesis 2.- Dominio do contido 3.- Calidade da presentación 4.- Uso adecuado de recursos audiovisuais 	<p>15</p>

Observacións avaliación

A calificación final será dada polo tribunal de proxectos ou traballos de fin de grado tras a exposición e defensa pública do mesmo según se explica no Regulamento de Traballo de Fin de Grado.

Fontes de información

<p>Bibliografía básica</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Polit D, Hungler B (2000). Investigación científica en ciencias de la salud. Mexico:McGraw-Hill/Interamericana - Mercado FJ, Gastaldo D, Calderon C (2002). Investigación cualitativa en salud en Iberoamerica. Mexico: Universidad de Guadalajara - Burns N, Grove S (2004). Investigación en Enfermería. Madrid: Elsevier - Cabrero J, Richart M (2001). Investigar en Enfermería. Concepto y estado actual de la investigación en enfermería.. Alicante: Universidad de Alicante
<p>Bibliografía complementaria</p>	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente
Materias que continúan o temario
Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías